

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

S2020/05223/SOF

Yttrande över Ds 2020:15 Reglering av undersköterskeyrket - kompetenskrav och övergångsbestämmelser

Kommunal har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad utredning och framför följande synpunkter:

Bakgrund

Kommunals uppgift är att tillvarata medlemmarnas intressen på arbetsmarknaden och i samhällslivet i övrigt. Förbundet ska bland annat verka för en samhällsutveckling som stärker allas lika värde, social rättvisa, generell välfärdspolitik, full sysselsättning och jämställdhet mellan kvinnor och män. Kommunals kongress 2016 slog fast att förbundet ska verka för införandet av en undersköterskelegitimation.

I april 2019 överlämnades betänkandet *Stärkt kompetens i vård och omsorg* (SOU 2019:20) till regeringen. I betänkandet föreslogs ett införande av skyddad yrkestitel för undersköterska. Reglerna om skyddad yrkestitel föreslogs träda i kraft den 1 januari 2025. Vidare föreslogs övergångsbestämmelser som möjliggör att en äldre utbildning med inriktning mot vård och omsorg i kombination med yrkeserfarenhet under vissa förutsättningar också ska godkännas vid ansökan om skyddad yrkestitel. Under beredningen av betänkandet i Regeringskansliet har det kommit fram att förslagen i vissa delar bör ändras.

Regeringen beslutade i december 2019 om ändringar i gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram. Ändringarna innebär att fler ämnen kommer att bli obligatoriska inom vård- och omsorgsprogrammet och att kursinnehållet har justerats. Bedömningen är att förslagen från betänkandet *Stärkt kompetens i vård och omsorg* (SOU 2019:20) därför behöver ändras med anledning av förändringarna i kursinnehållet i gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram. Även övergångsbestämmelserna bedöms behöva få en delvis annan utformning än de som föreslogs i betänkandet. I remissen *Reglering av undersköterskeyrket - kompetenskrav och övergångsbestämmelser* (Ds 2020:15) lämnas förslag gällande införande av skyddad yrkestitel för undersköterskeyrket som delvis skiljer sig från förslagen i betänkandet *Stärkt kompetens i vård och omsorg* (SOU 2019:20). Remissen behandlar nödvändiga ändringar till följd av vård- och omsorgsprogramets nya utformning.

Den nu aktuella utredningens förslag

Kommunal ställer sig i stort bakom utredningens förslag.

I remissen föreslås att efter ansökan ska bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska utfärdas till den som har en utbildning med inriktning mot vård- och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning eller har förvärvat motsvarande kompetens.

Kommunal.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela ytterligare föreskrifter om krav på innehåll och godkända betyg i en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning och vad som avses med motsvarande kompetens.

Gymnasieskolans nya vård- och omsorgsprogram ska ligga till grund för skyddad yrkestitel med kravet om minst 1 400 godkända gymnasiepoäng i de programgemensamma ämnena för de som efter den 30 juni 2021 har genomgått den utbildningen.

Det föreslås också ändrade övergångsbestämmelser i syfte att åstadkomma ett så ändamålsenligt införande av regler om skyddad yrkestitel för undersköterska som möjligt: Under en övergångsperiod på tio år ska den som vid ikraftträdandet den 1 januari 2025 har en tillsvidareanställning med yrkestiteln undersköterska få fortsätta att använda yrkestiteln.

Vid ansökan om yrkestiteln som görs under övergångsperioden ska även utbildning från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser bedömas som likvärdig under vissa förutsättningar.

Kommunal tillstyrker dock inte förslaget att den som senast den 31 december 2026 ansöker om bevis om skyddad yrkestitel och vid ansökan har varit verksam med yrkestiteln undersköterska i en omfattning som sammanlagt motsvarar heltid under fem år de senaste tio åren före ansökan ska få bevis om rätt att använda yrkestiteln. För att genom detta alternativ erhålla den skyddade titeln undersköterska krävs ingen grundläggande utbildning och ingen validering av de reella kompetenserna kommer att genomföras. En konsekvens blir att det kommer att finnas individer som har erhållit en skyddad yrkestitel utan att inneha grundläggande formell kompetens.

Ett viktigt syfte, enligt promemorian, med att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor är att öka kvalitén och patientsäkerheten i vård och omsorg. Denna del av förslaget riskerar att motverka syftet med den skyddade yrkestiteln. Kommunal anser att validering av individens reella kompetens för att uppnå en formell kompetens är en förutsättning för en kvalitetssäkrad och patientsäker vård.

Övrigt

Kommunals kongressuppdrag från 2016 har varit att driva införandet av legitimation för undersköterskor. Kommunal kan dock se att en skyddad yrkestitel kan vara en ändamålsenlig reglering av yrket men det är nödvändigt att också koppla arbetsuppgifter till yrkesregleringen genom att reglera detta i hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Då först uppfylls regleringens syfte – att öka kvaliteten och patientsäkerheten i vård och omsorg. I praktiken finns det för närvarande ingen differentiering mellan undersköterskan och vårdbiträdets arbetsuppgifter i kommunalt finansierad verksamhet trots stora skillnader i utbildning och formell kompetens. Stärkt kompetens kommer att bidra till ökad kvalitet, kontinuitet och patientsäkerhet bara i kombination med effektiv arbetsfördelning.

Vänliga hälsningar
Kommunal

Tobias Baudin
Förbundsordförande

Mari Huupponen
Utredare

15 oktober 2020

a20-0329

TB/MH

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

S2020/05223/SOF

Komplettering av yttrande över Ds 2020:15 Reglering av undersköterskeyrket - kompetenskrav och övergångsbestämmelser

Kommunal önskar komplettera vårt tidigare remissyttrande (8 oktober 2020, a20-0329), och önskar att denna komplettering tas i hänsyn i lagberedningsprocessen.

Kommunal anser att en övergångsperiod på tio år (2025 – 2035) är för lång, och menar att övergångsperioden istället borde vara 5 år enligt *Stärkt kompetens i vård och omsorg*, SOU 2019:20 förslag (2025 – 2030). Den pågående coronapandemin har belyst behovet att rusta upp vården och omsorgen med undersköterskekompetens, och därmed öka kvalitén och patientsäkerheten. För Kommunal är det en alldeles för låg ambitionsnivå att behöva vänta 15 år till tills det ställs nationellt enhetliga krav på undersköterskors kompetens.

Vänliga hälsningar
Kommunal

Tobias Baudin
Förbundsordförande

Mari Huupponen
Utredare